

ΟΑΙΕΕΥΙΟΥΑ Ε ΘΙΑΝΟΑΑΙΙΟΥΑ ΝΑΒΧΕ ΝΑΕΥΝΕΙΑΙ ΑΟΟΙΑΑΙΝΟΑΑ ΕΑ-ΘΑΕΥΝΕΕΘ ΙΘΕΘΙΑ

Άσοιθ Άααίεγ Άιεοθεάια Νονείαα
27.08.2012 α.

Summary. The

investigation is focused around the problem of clergy dynasties formation in Karelia at the beginning of the 18th century. The analyzing of Scribe books, Census books in comparing with records from the archive of Olonets military commanders gives a various historical data about families and relatives of karelian clergy in Early Modern time. Excel computer programme allowed to create a diagram for presenting and generalization of data about social origin and relatives of parish clergy at a new level.

Ενοιθειαδθεγ

οαίυ. Αιιδιθ ι αδαιαίε ε ιθιααίιθονγ νεεααυααίεγ αειαθνөөεē
ηγυααίιθεοαεοαεεε ε ιθε-αιοιειθ αυε ιθνααεαι αι αοιθιε ιιειαια XIX ααεα,
ιαιαει αι ηεο ιθ γαεγαιογ ιαειαίαα εχο-αιιυι ε αεθεοθηειιιυι.
Ι. Α. Ζιαιαιθεεε εχο-εε ιθαααεαιεγ οαθειαυο ηιαιδια 1551 ε 1667 αα.,
ιοααεουια ηαααίεγ ιεθουαυο ειεα ε αυαιδιυο αδαιο. Ενοιθεε ιθεοαε
ε αυαίαο ι οη, -οι ιθαεοεεα ιαηεααίαιεγ οαθειαυο αιεαυιθναε αυεα αεδαιεαία
αεαίιθναοαεουι η αηααεια XVI ααεα ε ειοαίηεαι θααεααεαηυ α ιηηεααοβυαα
αδαιγ, ιηιααίι αι αοιθιε ιιειαια XVII ααεα [Ζιαιαιθεεε, 1867: 95-97].
Α. Ι. Ααδραηεεε ιαiei εχ ιαδαιυο ιαδαοεεηγ ε αιεοιαοιαι ιι εθιοιθεε
ιοθεοιαα ηαααδι-ααααίαι οααεια. Εηηεααίαιαοαευ
οηοαίαεε, -οι α Οιειιθιθηειε ε Ααηηειε αιαδοεε α 1680 ο - 1690 ο αα.
εδαιηουγίηεαγ ιαυεια ιθααη-εοαεα εαεοαου ια οαθειαυα αιεαυιθνεε οιαηοααίεεια
εεεδοεεια [Ααδραηεεε, 1908: 191, 195]. Ι. Ι. Αιαιθιαιθηεεε,
ιηηαγοεαοεε ιοααεουιε ι-αδε ιθααίεαοεε οαθειαίαι ιθεοιαα α ιηηουα α XVI-
XVII αα., ιθεοαε ε οααεαίεβ, -οι αηηυθ οααεααεαηυ ιθαεοεεα ιαηεααίαιεγ οαθειαυο
αιεαυιθναε ε εδαιηουγία ιθεαααεε ε αυαιδαι οιευει α οαο ηεο-αγο, ειααα α
ιοθεοιααο ια αυειε εαιαεαοοια εχ ηθααυ ιαηοιθαι αοοιααίηοαα [Αιαιθιαιθηεεε,
1912: 27].
Ν. Ε. Νιεθια ιηα-αδαιοε, -οι ηαααδιιι εθαα α XVI-
XVII ααεαο ηυιθαιυ εεεδοεεια ιαηεααίαιαεε α-αηοοβ ια οιευει οαθειαοβ αιεαυιθου
ιοθα, ιι ε ηθαοοθ αοοιαίεεα [Νιεθια, 1913: 58]. Α ιαίαυαβυαε θααίοα ιι
εθιοιθεεε οοηηειε οαθεεε Α. Α. Εαδοααα εθιθναοεοδίαεε, -οι οαα ε ηαααεια
XVII ααεα ηειεαεαηυ «εαδοεεα ιη-οε ηιηειαιε αειειοοιθνεε» αοοιααίηοαα
[Εαδοααα, 1959: 503]. Α ιαιε εχ ιηααεοεο θααίο ιι εθιοιθεεε ηαευηεια
αοοιααίηοαα οαίηοαεουι οααδοεε ιηηειθηειαι ιαοθεαδοαοα α XVI-
XVII ααεια
Ι. Ν. Νοαοαιηεε- αυγαεγαο, -οι αηηυθ εεααίυι ιαδααη ιαηεααίαιεεηυ
ηαγυααίιθεοαεοαεεηυ αιεαυιθνεε, α οι αδαιγ εαε αιεαυιθνεε ιθε-
αιοιειθ αιεαία αδαιγ ιθναααεεηυ αυαιδιυιε [Νοαοαιηεε-, 2002: 255, 262].

Α θααίθαο Ε. Α. ααδιγειαε

ε Ι. Α. Ιοευεεια εχο-αι αιιδιθ ι αουιααίεε ιθαεοεεε ιαηεααίαιεγ
οαθειαυο αιεαυιθναε α εαδαευηεεο ιθεοιααο α θααίια ιιαα αδαιγ. Α
α-αηοιθνεε, Ε. Α. ααδιγειαα αυγαεεα ααιαεηιαεε ααοο ηαγυααίε-
αηηεεο αειαηνөөεē, ιθαηθναεεοαεε ειοιδυο ηεοαεεε α Εηιαιθηεηι,
ααειοαηηει, Ιηααίαεηι ε Ιοαηαεθηηι ιθεοιααο ια ιθιουααίεε
ιαηειευεεο ηοιεαοεε ιι ιεθουαυο ε ιαδαειθιυι ειεααι
XVI-XVII ααεια [ααδιγειαε ε αδ., 1999: 36-50; ααδιγειαα, 2002: 9-23].
Ι. Α. Ιοευεει, ιηεαγηη ια αεοιαυα ιαδαθεαευ ια-εαα
XVIII ηοιεαοεγ, ιθεοαε ε ιθιοεαηηειεθι οααηαο. Εηηεααίαιαοαευ
οοααδοαααο, -οι Αηιαιθηεηι ιθεοιαα ια ηειεαεηηυ
ηααίεηε ιθααηοαααίηοαε α ιαθααα-α οαθειαυο αιεαυιθναε
[Ιοευεει, 2000: 150-155]. Ν οη-εε αδαιεγ Ι. Α. Ιοευεεια, α
XVIII ααεα οθαεοεγ ιαηεααίαιεγ οαθειαυο αιεαυιθναε
ιααεοαηει οεηθαεεαηυ α ιηιαοεηε αιαδοεε
ε «ιθναααεαηυ ηεααθααεοιε» [Ιοευεει, 2009: 109].

Α οαεηι, α εθιοιθειαδθεε

ηειεαεηηυ ιθααηοαααεαίεα ι οη, -οι αι αοιθιε ιιειαια
XVII ααεα ιηηηαλθηοι θαηηοιθιηοθαεηεαηυ
ιαθεοεεα ιαηεααίαιεγ οαθειαυο αιεαυιθναε. Ιαιαεηι
αηιδιθ ια ιηιααίιθονγ νεεααυααίεγ αειαθνөөεē
αοοιααίηοαα α θααίια ιιαα αδαιγ ιθνααοηγ
ιαεχο-αιιυι,

α ολλ -ενηεα ια ιαοαδεαεαο εαδαευνηεο ιδεοιαια. Α
υοιε ηαγχε ιδααηοααεγαοηη αααειυι αυγαεου ηιοεαευιια ιδιηοιωαααεα εεεδεεια ε
ιδε-αοιεεια, ηεοαεαεο α ιδεοιααο Χαλιααηεοο ιιαηοια α ια-αεα XVIII α.,
ιδιηεαεοου εο οαιεευιια ε δαηοααηια ηαγχε.

Ενηοι-ιεεε.

Α ηηιαο εηηεααηααεγ ιιεηααα ιαδαηηηαγ ειεαα 1707 α., εηοιδαγ ηιααδαεο
ηααααεγ ια ειαιαο ε ιο-αηοαοο ιδεοιαηεο εεεδεεια ε
ιδε-αοιεεια, ι ιοαηηηη ηηηοαα εο ααηοιδηγεηοα. Αεγ αηηηοαηααεγ οαιεευιυο
ηαγχαε αοοιααηηοαα, ηεοαεαααη α 1707 α. α εαδαευνηεο ιδεοιααο, εηηευαηαα
ηααααεγ -αουδαο ηεηοιαυο ε ααοο ιαδαηηηηοο ειεα. Οδε ηεηοιαυο ειεαε — 1563,
1582/83 αα. ε -αηοε-ιη 1628‐1631 αα. ηιοαεεεηααη, ηηοαευιυα —
ηεηοιαγ ειεαα 1616‐1619 αα., ιαδαηηηηοο ειεαε 1646 ε 1678 αα. ια
ηιοαεεεηααη ε οδαηοηη α ηηηοαα οηιαα 1209 «Ιηηαηοιυε ιδεεαα» Δηηηεηηηαη αηηοααδηοααηηαη
αδδεαα αδααηεο αεοια (ΔΑΑΑΑ). Ιηηαηα ιαηοι α εαο-αηεε ιδηεαηυ αηηεαηο αεου,
ιδηηεαεαεαηη α οηιαα 98 «Ιεηαοεαγ αηαηαηεαγ εαα» αδδεαα Ναιεο-ιαοαδαοδαηηηαη
εηηοεοοα εηοιδηε ΔΑΙ, γεαεοδηηηα εηηε εηοιδηο α 1649‐1681 αα. αυεε
αηηοοιυ ααοιδηο α ΕΕΕΙΕΕ. Νηηηηηε ιδηηηηοδ ηηαη-εηηαηηοο -αεηαεοιυο αεοαεαε
Ιεηαοεηαη οααα, ιδηηηε αηηεοο ηοαδηηο, ιαεααηυο ιαηγοαε αηαηα, οεηαηηαηε
ε ααιεηηοδαοεαηηε αηεοιαοαοεε ηηαηεε αυγαεου οηεαεευιυα ηααααεγ ι ααγδαευηηηοε
ιδεοιαηεοο εεεδεεια ε ιδε-αοιεεια, εο αααηηηοηηαηεο η ιδεοιααο. Νηηηοααεαηεα
αυγαεαηηοο ιαοαδεαεηα η εηοιδηαοεαε ηεηοιαυο ε ιαδαηηηηοο
ειεα ηηαηεεεη ηηηοααεοου εη-αδηηααηα ηηηηε ηηηηε ηαγυαηηηεοαεοαεα ε ιεααεο
-εαηηα ιδε-οηα, ηεοαεαεο αη αηαο εαο-ααηυο εαδαευνηεο ιδεοιααο η ηαδααεηυ XVI
η ια-αεη XVIII ααηα, αυγαεοου ειαηα εο αεεαεαεοεο δαηηοααηηεηα, αααεο ιεδηηε
ιαδαα αεαηε, ηηααηη οαο, -υγ ααγδαευηηηοο ιδεεαηη ια αοηοο ηηηηεηοο XVII
ηοηεαοεγ.

Ιηοο

αδαοε-αηηε αεαοαεεαοεε ααηηοο. Αηαεεα ααηηαδααηηοο
αηεοιαοηα ηηαηεε ηηαδαου ιαηηεα ααηηοο ι δαηηοααηηεαο ηαευνηεο εεεδεεια ε
ιδε-αοιεεια η ηηηηηη ε αηηαηη εεηεγ (α ιααεευηοο ηεο-αγο αη ηααηηαη ηηηεαηεγ), ι
ιαδαοηααο ηηηααε ηαγυαηηεηα η ηηηαηεα ιδεοηα ε ηεο-αγο αηαδαοα αηοηηα
εεεδεεια ε ηεοααηε α οδαηα. Α ηηαηηοο ηεο-αγο ααοηηο ιαδαηε-εααηοηη
ηοαεεεαοεαε αηηααηηε-αηηεο ηοαη [Ιαδηηη, 2009: 169‐228]. Ν ιααε οη-εε
αηηεγ, ιαηηηεαεηη ηηηαγ αεαοαεεαοεγ αηαο αυγαεαηηοο ηααααηεε ηηαηεγ
ιαηαεοου ια ηηαη οοηαηα ααηηηηαηηα ιεαηοο εηοιδηαοεε, ηηααου οαηηηοηα
ιδααηοααεαηεα ι ηηοεαευηηη ιδηηηηηααηεε εεεδεεια ε ηεεααυααηεε αεηαηηεε αοοηααηηοαα.

Α ΕΕΕΙΕΕ η εηηευαηααηεαη

εηηηηοαδηηε ιδηηαηηηη Excel αυεα αααηηαηα αδαοε-αηηεγ οααοηαγ αεααδαηηα —
«Ιδαηηηοααηηηοο η δαηηοαο ηαγυαηηη-ε οαδηηαηηηεοαεοαεαε α ιδεοιααο
Ιεηαοεηαη οααα ια ια-αεη XVIII ααεα». Α ιαα αεεη-αηη ηααααηεγ ι οαιεευηηοο ε
δαηηοααηηοο ηαγχεο 266 εεεδεεια ε ιδε-αοιεεια, ηεοαεαεο α 1707 α. ε ιδηηηοιαεαεο
εα ιαηηηαη αοοηααηηοαα (αηααη α ειεαα οηηηηοοι 345 -εαηηα ιδε-οηα). Ααηηηα
ηαδωηηεδαηηηη ηη ηαηηηη ε αεηαηηεγ, ιδααηηοααεοαεε εηοιδηοο ηηηοηηεε α ιδε-οα
ιαηηα ηεε ιαηηηεεοο ηηηααηεο ιδεοηαηα. Η-αεεε ιδααηααηηα-αηηη αηηηαηηα-αηηη
οαηη-αε ιδααηηοααηηηοε ηηηεαηεε: εαααγ εα ιεο ηηααδαεο ηααααηεγ ι οηη εεε
εηη εεεδεεα εεε ιδε-αοιεεια, ηεοαεαεαη α οηη εεε
εηηε ιδααηηε αδαηαηε (α 1560 ο, 1580 ο, 1610 ο, 1620 ο, 1640‐1660 ο, 1670‐1690 ο,
1700 ο αα.). Η-αεεε ιδηηοιαδηααηη
εαοεηηεηε οεοδαηε αηηηαηηαηηη ηηηεαηηαη δαηηοαα ε ιεδααηηη ηηδαααηηηηη
οααοηη α ααηηηηηοε ιο οαδηηαηηε αηεαηηηοε, εηοηηοο αηηηαε οηη εεε εηηε -εαη
ιδε-οα.

Αυαηαυ.

Αδαοε-αηηεγ οααεεοα ηηαηεεεα ιδηαηηηηοδδδδηααου, -οη αηηηηεηηοαη εεεδεεια ε
ιδε-αοιεεια Χαλιααηεοο ιιαηηοια, ηεοαεαεο α 1707 α., ιδηηηοιαεεε εα
ιαηηηαη αοοηααηηοαα: 266 εα 345. Ιδηηεαεααηηηηηη δαηηηηαηηα ηαγυαηηηεοαεαε
ε ιεααεο -εαηηα ιδε-οηα αη αοηηηαη (68),
οδαοααη (85), -αααδδδδηα (69), ηηοηαη (22), οαηηηαη (16) ε ηααηηηαη (6) ηηηεαηεε.

Éáé àèáĩ ěç

òááééòú, áĩéĩáúá ááòáé ñòàðéĩúò áéĩáñòèé ñáÿúáĩĩñéóæèðáéáé, ðĩáĩĩá-àèúĩéèé éĩòĩðúò áúÿáéÿðòñŷ Ĳĩ Ĳěñóĩáúĩ éĩéááĩ 1560 ò è 1580 ò áá., è Ĳá-àéó XVIII á. çĩá-èòáéúĩĩ ðáñðéðèèèñú, á òĩĩ ÷-èñéá çá ñ-áò Ĳáðáõĩáĩá ñúĩĩááé èèèðééĩá á ñĩĩááĩéá Ĳðéõĩáú. Ýòĩ Ĳèááéĩ è ááèúĩáéøáĩò ðáñðéðáĩéð ðĩáñòááĩũúò ñáÿçáé ñðááè áóõĩááĩñòáá. Á ÷-áñòĩñòé, ó 62 ò èáðááá, òðáó áúÿéĩĩá, Ĳáéĩááòáèé áúÿ-éĩá è Ĳĩĩñéóðĩéúú ñéóáéèè á 1707 á. á òáðééáá ðĩáñòááĩéèè: ñúĩĩáúŷ (44), Ĳéáĩÿĩéèè (30), áðáòúŷ (45), áÿáúŷ (15), áĩóèè (3), Ĳðĩáĩéæáèè ñéóáéáĩéá Ĳòáó, ááá è çÿòú.

É Ĳá-àéó XVIII ááéá ñéèááúááðòñŷ

áĩáðáúá Ĳðĩñéáæéáááũá Ĳĩ èñòĩ-ĩééáĩ áéĩáñòèé áúÿéĩĩá, áúÿ-éĩá è Ĳĩĩáðáé. Éò ðĩáĩĩá-àèúĩééáĩé áúéè Ĳá òĩéúéĩ ñúĩĩáúŷ ñáÿúáĩĩñéóæèðáéé, Ĳĩ è Ĳéááøéá ÷-éáĩú Ĳðé-òĩá. Ĳòááéúĩá éèèðééè çáèðáĩéÿð çá ñáĩéĩé ñáĩúŷĩé áĩéæĩñòé Ĳðĩñéóðĩéó, Ĳáðááááŷ éò ñáñòðáĩ è áĩ-áðŷĩ.

Áĩ áòĩðĩé Ĳĩéĩáéĩá XVII – Ĳá-àéá

XVIII ááéá çá-áñòóð Ĳáðóøáéñŷ ðĩáĩáĩé Ĳðéĩóèĩ Ĳáñéááĩááĩéÿ áĩéæĩñòáé — Ĳò ñòáððááĩ áðáòá è Ĳéááøáĩò. Áĩéæĩñòé áĩáĩéúĩĩ ÷-áñòĩ Ĳáðááááéèñú Ĳá áðáòó, á ñúĩó. Á áĩéúøéĩñòáá èáðáéũñééò Ĳðéõĩáĩá áĩéĩòú áĩ Ĳá-àéá XVIII ááéá áéÿ ñúĩĩáé ñáéúñéáĩ áóõĩááĩñòáá ñĩòðáĩŷéèñú øéðĩééá áĩçĩĩéĩñòé Ĳðĩááèæáĩéÿ Ĳĩ ñéóáéá, á òáèæá áĩçáðáúááĩéÿ è ááéò Ĳòõĩá.

Áéáĩááðĩñòé

Éññéááĩááĩéá áũĩĩéáĩĩ Ĳðé

òéĩáĩĩáĩé Ĳĩáááðæáé ÐÁÍÓ á ðáĩéáð Ĳáó-ĩĩ-èññéááĩááòáéũñéáĩ Ĳðĩáéòá «Ōáðéĩáũ è éðáñòũŷĩñéá ıĩáúáñòáĩ á Éáðáéèè ŷĩĩóé ðáĩááĩ Ĳĩáĩáĩ áðáĩáĩé», ¹ 11–31–00348á.

Ðááĩòá áũĩĩéĩáðòñŷ á ðáĩéáð

Ĳðĩáðáĩú ñòðáòááé-áñéáĩ ðáçáéòéÿ ĲáððÁÓ Ĳá 2012–2016 áá. á ðĩáá ðááéçáðéè éĩĩéáñá Ĳáðĩðéÿðéè Ĳĩ ðáçáéòéð Ĳáó-ĩĩ-èññéááĩááòáéũñéé Ĳáÿòáéũĩñòé.

Éñòĩ-ĩéèè

Ĳěñóĩááŷ

éĩéáá Ĳáĩĩáæñéĩé Ĳÿòéĩú Çáĩĩáæñéĩé Ĳĩéĩáéĩú Á. Ééòá-ááá 1563 á. // Ĳáòáðéáéú Ĳĩ èñòĩðéè Ĳáðĩáĩá ÑŊŊŊ. Áũĩ. 1: Ĳáòáðéáéú Ĳĩ èñòĩðéè Éáðáéũñéé ÁŊŊŊ: Ĳěñóĩáúá éĩéáé Ĳáĩĩáæñéĩé Ĳÿòéĩú 1496 è 1563 áá. / Ĳĩááĩò. è Ĳá-. Á. Ĳ. Áĩáðéÿðáá; Ĳĩá ðáá. Ĳ. Ĳ. Ĳĩéðĩáñéáĩ. É., 1930. Ŋ. 57–254.

Ĳěñóĩááŷ

éĩéáá Çáĩĩáæñéĩé Ĳĩéĩáéĩú Ĳáĩĩáæñéĩé Ĳÿòéĩú Á. Á. Ĳéáúááá è Ĳĩáúŷ-ááĩ Ŋ. Éóçũĩéá 1582/83 á. // Éñòĩðéÿ Éáðáéèè XVI–XVII áá. á áĩéõĩáĩòáð: Asiakirjoja Karjalan Historiasta 1500 ja 1600 luvuilta / Ĳĩááĩò. è Ĳá-. è ðáá. É. Á. xáðŷéĩáĩé, É. Éáòáÿéá. Ĳáðĩçááĩáñé; Éĩŷĩñóó, 1993. Ō. 3. Ŋ. 35–341.

Ĳěñóĩááŷ

éĩéáá Çáĩĩáæñééò Ĳĩáĩñòá Ĳáĩĩáæñéĩé Ĳÿòéĩú Ĳ. Áĩáééĩáá è

αυυεα Ε. Ευαίαηείαί 1616–1619 αα. //
ΔΑΑΑΑ. Ο. 1209. Ιι. 1. Εί. 8551.
458 ε.; Εί. 8554. 939 ε.

Ιεηοίαυ
ειεαα Χαίααηεεο ιιαηοία Ιαίαηεηε ιυοειύ Ι. Ιαηεα ε ιιαυυ-ααί
Ν. Εηιυείαα 1628–1631 αα. (ηαιύ ιιαηοία Ιεηαοεηαί ε Αυαηαδηεηαί
ηοαηα) // Οαί αα. Εί. 308. 870 ε.

Ιαδαιηείαυ
ειεαα Χαίααηεεο ιιαηοία Ε. Ιεηαηεηαί, Ε. Νοιεα,
ιαυυ-ααί Β. Αοοειυααα 1646 α. //
Οαί αα. Εί. 980. 577 ε.

Ιαδαιηείαυ
ειεαα Χαίααηεεο ιιαηοία Ιεηαοεηαί οααα
Ε. Α. Αηε-εηαα, Ε. Ι. Αηε-εηαα, ιιαυυ-ααί Ε. Ααηυεηαα
1678 α. // Οαί αα. Εί. 1137.
x. 1. 186 ε.; x. 2. 427 ε.

Ιαδαιηείαυ
ειεαα αεοαεαε ιηηααα, ηοδαευοια, ιοεαοδαε, ιδεεααυο ηεοαεοαεαε ε
οαδαιηεηεοαεοαεαε Α. Α. Εηαεηαα;
-αηοηηαεαααευ-αηεεο, ιηηαηουδηεεο ε ααηδοηαυο εδαηουηι Ιοεηηεε ε Οοεηηεε
ηηηαεη Ιεηαοεηαί οααα Ι. Ε. Ιηααεηαα ε Α. Ο. Αηηαεηα;
ηηαυε-υεο, ιηηαηουδηεεο, ααηδοηαυο εδαηουηι ε οαδαιηεηεοαεοαεαε Ιεηαοεηαί
οααα, Νηηαδηεε ε Ναηοηαδηεε αηηηοαε ε ηαιε Εηηηεεο ιιαηοία
Α. Α. Αηαεααα 1707 α. // Οαί αα. Εί. 8578.
612 ε.; Εί. 8579. 550 ε.

Ιεηαοεαυ αηααηεαυ εαα //
Αοοεα Ναιεο-Ιαοαδαοδαιηεηαί εηηοεοοα εηοηδεε ΔΑΙ. Ο. 98. Εαδοηιυ 1–10 (1649–1681 αα.).

Νηηεηε
εεοαδαοοδου

Αηηηεηαηεεε, 1912 Αηηηεηαηεεε Ι.Ι.
Χαηηεηα ηαιοηααεαηεα ια Δοηηεη Ναααδα α XVII α. Ο. 2. Ααυοαευηηου
αηηηεηα ιεδα. Χαηηοαί ε αηηοααδηοαί. Ι.: Εηη. Ι-αη εηοηδεε ε αδαιηηοαε δηηηεεηεεο
ηδε Ιηηεηαηεηη οη-οα, 1912.

Ααδπαηεεε, 1908 Ααδπαηεεε Α.Ι.
Αοαηαηεε, αδοεαηεηεηη Οηηηαηδηεεε. Ααη αεαυ ε οδοαυ α ηαυαε η εηοηδεαε
Οηηηαηδηεεηε αηαδοεε α ιαδαυα 20 εαο αα ηουαηοαηαηεηε ε αηηαυα Δοηηεηε οαδαιε
α εηηοα XVII α. Οαδαιηεηε-εηοηδε-αηεεε ι-αδε. Νηα.: Οεηαδαιεηε Ε.Α.Εαηηοααα,
1908.

Χηαηηεεε, 2003 Χηαηηεεε Ι.Α.
Ιδεοηαηεηα αοοηααηοαη ια Δοηε. Νηα.: Εααοαευηηεε αηη «Εηηεη», 2003. Ν. 1–178
(ιαδαιεα. η εαα. 1867 α.).

Εαδοααα, 1992 Εαδοααα Α.Α.
Νηαδαιεα ηη-εηαηεε. Ι-αδεε ηη εηοηδεε δοηηεηε οαδαιε: α 2 ο. Ι.: Οαδδα,
1992. Ο. 2. (ιαδαιεα. η εαα. 1959 α.).

Iàòèñíí,
 2009 Iàòèñíí Á. Á. Iðááíñéááííá áóóíááíñòáí ðóññéíáí áíðíáá XVIII
 ááéá: ááíááéíáéý ñáýúáííí-òáðéíáíñéóæèòáééé Òááðè. Ì., 2009.

Ióèüèéí,
 2000 Ióèüèéí Ì.Á.
 Éííáííæñééé ïðèðíá á íá-àéá XVIII á. // Éííáííæñééé éðáé á èñòíðèè
 Éàðáéèè è Ðíññèè: íàòáðèáéü III Éðááááá-áñéèð -òáíéé, ïññáýúáííúð ïáìýòè
 Ñ.Á.Øáæáíñéíáí (á. Iáòðíçàáíáñé – á. Éííáííáá, 7–8 áíðáéý 2000 á.).
 Iáòðíçàáíáñé; Éííáííáá, 2000. Ñ. 150–155.

Ióèüèéí,
 2009 Ióèüèéí Ì.Á. Iðááíñéááííúé ïðèðíá è áèàñòú á ñáðááéíá XVIII –
 íá-àéá XX á. (Ií íàòáðèáéáí Iéííáóéíé áíáðòèè). Iáòðíçàáíáñé, 2009.

Ñìèðííá,
 2004 Ñìèðííá Ñ.É. Áðááíáðóññééé áóóíáíéè. Éññéááííááéá ïí èñòíðèè
 óáðéíáííáí áúòá. Ì.: Iðááíñéááííúé Ñáýòí-Òèðííáñééé Áíáíñéíáñééé éíñòèòòò,
 2004. (Iáðáèçä. ñ èçä. 1913 á.).

Ñòáðáííáè-
 2002 Ñòáðáííáè- Ì.Ñ. Iðèðíá è ïðèðíáñéíá áóóíááíñòáí á Ðíññèè á XVI–XVII
 ááéáð / Iòá. ðáá. Á. Í. Óéíðý. Ì., 2002.

xáðíýéíáà
 è äð., 1999 xáðíýéíáà È., Øááóíá Á., Ióáúøáá Á. Óñíáíñéáý
 óáðéíáííáí á Éííáííáá: ááíú íúíáðíéé è ááé Ièíóáøéé (è èñòíðèè óáðéíáííáí
 ïðèðíáá) // Éðááááá 10 éáò: ñá. ñòàðáé. Iáòðíçàáíáñé, 1999. Ñ. 36–50.

xáðíýéíáà, 2002 xáðíýéíáà È.Á.
 «Ðíáíñéíáííá áðááí Áíáðáý è Ñáíáíá Ááíèñíáúð» – éáááíáà èèè òáéúñéòèèáòèý? //
 Studia Slavica Finlandensia. T. 19: Iðáááéü çáíéè è ñíçíáíéý (Boundaries
 of Earth and Consciousness). Helsinki, 2002. C. 9–23.